

Сергій ТЕНИЦЬКИЙ

начальник лабораторії (військово-історичних досліджень)

Наукового центру Сухопутних військ України

Національної академії сухопутних військ ім. гетьмана П. Сагайдачного

ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-4887-3859>

e-mail: tenitskiy53@gmail.com

[Рец.]: ПОЛЬСЬКІ ВИКЛИКИ СУЧАСНОЇ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ [на кн.]: Wojna na Ukrainie a polsko-ukraińskie partnerstwo strategiczne. Analizy – refleksje – kalendarium / pod red. S. Stępnia. Warszawa; Przemyśl, 2023. 434 s.

Війни, як правило, є продовженням політики, насамперед агресивної політики. Це ще раз підтверджує сучасна російська агресія проти України, у ході якої путінський режим прагне не лише експропріювати українську історію, територію, а й винищити український народ, сусідню державу, яка прагне до інтеграції у Європейський Союз та НАТО (Організація Північноатлантичного договору). Нова книжка польських і українських науковців реконструює витoki спершу гібридної, а згодом збройної агресії імперської Росії на українські землі, актуалізує можливі загрози, які спричинить війна для країн Європи, світового співтовариства, демократичного поступу народів.

Розпочинає книжку передмова директора Південно-Східного наукового інституту в Перемишлі Станіслава Степня (Stanisław Stępień), яка актуалізує проблему російської імперської політики проти України й закликає до захисту української державності політиків не лише Польщі, але й інших країн.

Перший розділ розпочинається статтею київського історика Владислава Верстюка про декомунізацію публічного простору України після українських Майданів, ленінопад в українських містах і селах, творення/відродження нових маркерів української історії та культури (йдеться, зокрема, про вшанування пам'яті Михайла Грушевського, Симона Петлюри, жертв Великого Голоду 1932–1933 рр. та ін.). Політолог Олег Калакура аналізує особливості етнонаціональної політики України у контексті сучасної російсько-української війни, показує складність впровадження євроінтеграційного курсу України, розкриває політику української влади щодо національних меншин (білорусів, болгар, гагаузів, греків, євреїв, кримських татар, молдаван, німців, поляків, росіян, румун, словаків,

угорців). Польський політолог Пйотр Косцінський (Piotr Kościński) розглядає особливості сучасної російської пропаганди щодо політики Польщі, яка нібито прагне окупувати Східну Галичину. Історик війська із Торунського університету Міхал Клімецький (Michał Klimecki) розкриває перебіг десятирічної війни в Україні й наводить аргументи про те, що вона переходить від регіонального конфлікту до глобального.

Юрій Бураков і Павло Проховник, що представляють Національну академію сухопутних військ ім. гетьмана П. Сагайдачного, реконструюють участь Збройних сил України у міжнародних військових навчаннях до вибуху повномасштабної війни. Науковці Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України Микола Литвин і Любомир Хахула виокремлюють досвід військово-політичної співпраці України та Польщі у ході розгортання повномасштабної російської агресії; показують резерви майбутньої співпраці обох країн (створення спільних виробничих підприємств, навчання українських офіцерів у польських військових закладах вищої освіти та ін.). Вказану співпрацю також аналізує військовий експерт Григорій Перепелиця і політолог Іван Матковський. Українська дослідниця Ольга Морозова, яка нині працює у Польщі, виокремлює проблеми українських біженців, яких наприкінці 2022 р. у країнах Європи було 7,6 млн, із них 3,4 млн – у Польщі; показує особливості надання їм гуманітарної підтримки від державних структур та громадських організацій. Вказану проблему на прикладі прикордонного Перемишля розкриває С. Стемпень, який сам брав участь у волонтерському русі.

Другий розділ праці містить історико-мемуарні студії професійних істориків Євгена Сінкевича (розповідає про проблеми окупованої Херсонщини), Тетяни Бакоцької (актуалізує власну візію та спогади колег і сусідів щодо біженства на Вармії і Мазурах). Анджей Клімчак (Andrzej Klimczak) і Костянтин Чавага описують тематичні новації у час війни «(Нового) Кур'єру Галицького», який видавався у Львові.

У третьому розділі книжки опубліковано чергову хроніку російсько-української війни (22 листопада 2022 р. – 31 грудня 2023 р.), яку упорядкували Петро Антоненко і Станіслав Стемпень.

Завершує колективну працю нарис української дослідниці, яка сьогодні викладає у Варшавському університеті, Ольги Морозової про документально-мистецьку виставку у Лодзі (Музеї польських дітей, жертв тоталітаризму), що розкриває трагедію польських дітей під час Другої світової війни та українських дітей у роки сучасної російської агресії.

Наприкінці видання вміщено розлогі біографічні дані про авторів, вказано їхні знакові публікації.

Шкода, що у книжці відсутні роздуми політиків і військовиків, які мають власне бачення вказаної трагедії, героїзму Збройних сил України. Вважаю, що вказаний історико-документальний видавничий проєкт необхідно продовжити цього року, залучивши до нього провідних істориків і військових експертів Національної академії сухопутних військ ім. гетьмана П. Сагайдачного й Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України.